

ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Божидай І.І., асистент, Харківський національний університет будівництва та архітектури

Європейський вектор розвитку України відкриває нові горизонти для вітчизняних виробників, але разом з тим значно підвищується рівень конкуренції. У аграрних підприємств виникає необхідність адаптації своєї діяльності задля покращення власної конкурентної позиції та забезпечення стійких конкурентних переваг поміж виробників сільськогосподарської продукції ЄС. Саме тому, визначення критеріїв класифікації аграрних підприємств є актуальним, так як дозволить, на засадах бенчмаркінгу, швидко адаптувати свою діяльність, використовувати сприятливі можливості та визначати перспективи пріоритетного розвитку, спираючись на досягнення лідерів у галузі / групі.

Задля цього необхідно проаналізувати, адаптувати та доповнити існуючі підходи щодо класифікації аграрних підприємств, визначити відповідні категоріальні кількісні показники.

Насамперед, за даними Державної служби статистики України у 2017 році на території нашої держави функціонувало понад 50 тис. підприємств в сільському, лісовому та рибному господарствах, в межах країни це 14,8 %; серед них: 18 – великих, 2391 – середніх, 74184 – малі та 68819 мікропідприємств, у тому числі і фізичні особи-підприємці. Даний розподіл ґрунтується на балансовій вартості активів, чистому доході від реалізації та кількості зайнятих працівників, розміри показників визначені відповідно до Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України».

Міжнародним показником для порівняння сільськогосподарських підприємств є розмір їх земельного банку. За таким підходом зіставлені рейтинги Huser, BusinessViews, Дело, Latifundist, Фокус та ін. В світі не існує практики щодо ефективного управління такими розмірами розораних земель, як в Україні, вона є піонером в даній сфері. Києво-Могилянська бізнес-школа в рамках обговорення «Вихід українських компаній на нові ринки: виклики та можливості», за участі експертів та фахівців агропромисловості назвали оптимальний розмір земельного банку для України – 30 тис. га. Пропонується формування наступних груп:

- 1) малі – розмір земельного банку до 30 тис. га;
- 2) середні – від 30 тис. га до середнього значення за вибіркою;
- 3) великі – більше середнього розміру земельного банку за вибіркою.

В світовій практиці визначення найбільш ефективних агрокомпаній ґрунтується на загальноприйнятому показнику – EBITDA на гектар. За даним підходом побудовані рейтинги за версією журналу Forbes та порталу LANDLORD. Показник EBITDA, не встановлений міжнародними стандартами фінансової звітності як обов'язковий, але широко використовується для порівняльного аналізу підприємств галузі, в першу чергу, як оцінка фінансового стану та вартості компанії. Він дає змогу порівняти підприємства без впливу обсягів інвестицій, фінансового навантаження за борговими виплатами та режиму оподаткування. Даний показник активно використовують підприємства з високим рівнем інвестицій/реінвестицій та амортизаційним навантаженням для завищення своїх результатів.

Таким чином, основними класифікаційними ознаками для виокремлення однорідних груп аграрних компаній є: 1) розмір підприємства, що визначається в залежності від кількості працюючих робітників, балансовій вартості активів та чистому доході від реалізації; 2) розмір земельного банку, тобто обсяги землі, які обробляє компанія, що були розподілені на відповідні групи; 3) показник EBITDA на гектар, що визначає ефективність діяльності агрокомпаній без впливу фінансових навантажень та з приведенням до співставних величин, компаній що різняться за своїми розмірами.